

Betænkning

over

I. forslag til lov om ændring af myndighedsloven.

(Myndighedsalderen) og

II. forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser med 21 års aldersgrænser.

(Afgivet af udvalget den 5. december 1969).

Udvalget har holdt 3 møder og har fået 7 spørgsmål skriftligt besvaret af justitsministeren. Såvel spørgsmålene som ministerens besvarelser af disse er optrykt som bilag til nærværende betænkning.

Ad I. forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Myndighedsalderen).

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret.

Ad II. forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser med 21 års aldersgrænser.

Som det fremgår af de optrykte spørgsmål og svar, har udvalget drøftet en række af de aldersgrænser på 21 år, der ikke ned sættes ifølge forslaget.

Udvalget har drøftet den i dykkerlovens § 3, litra a, indeholdte aldersgrænse på 21 år. Som det fremgår af besvarelsen af udvalgets spørgsmål 4, har handelsministeriet meddelt, at 21 års aldersgrænsen er indsat i loven af rent medicinske grunde. Udvalget finder ikke begrundelsen for at opretholde en 21 års aldersgrænse i dette tilfælde overbevisende og skal henstille, at spørgsmålet ved en senere lejlighed tages op til overvejelse.

Udvalget har endvidere drøftet begrundelsen for de i lov om skibes bemanning § 28 og § 29 fastsatte aldersgrænser på 21 år for fiskeskippere af 2. og 3. grad og den i samme lovs § 34 fastsatte aldersgrænse på 21 år, jfr. udvalgets spørgsmål 5. Det fremgår af svaret på udvalgets spørgsmål, at handelsministeriet anfører, at de i loven anførte aldersbetingelser ikke bygger på et myndighedskriterium, men at de alene er indført for at sikre en vis modenhed af de

personer, som beklæder de omhandlede stillinger.

Idet man bemærker, at ønsket om at sikre en vis modenhed også er motiveringen for at kræve myndighed i en række forbindelser, og at argumentationen for ikke at ændre 21 års grænsen til en 20 års grænse derfor ikke er særlig holdbar, skal udvalget henstille, at spørgsmålet om en nedsættelse af aldersgrænsen på 21 år til en 20 års grænse i overensstemmelse med nedsættelsen af myndighedsalderen tages op ved en senere lejlighed.

Udvalget har endelig drøftet de i straffelovens § 220 og § 228 indeholdte aldersgrænser på 21 år. Straffelovens § 220 beskytter kvinder, der er tjenstlig eller økonomisk afhængig af en mand, idet der fastsættes straf for den, der ved groft misbrug af afhængighedsforholdet skaffer sig samleje uden for ægteskab. Strafbarheden er ikke knyttet til nogen aldersgrænse, men der er fastsat et særlig højt strafmaksimum i tilfælde, hvor kvinden er under 21 år.

Justitsministeriet har i sit svar på udvalgets spørgsmål 6 anført, at det forhold, at den almindelige myndighedsalder nedsættes til 20 år, ikke synes at kunne begrundes, at det særlige strafferetlige værn, der gives unge kvinder, der befinder sig i en speciel afhængighedssituation, indskrænkes til kun at gælde kvinder under 20 år. Det tilføjes dog, at bestemmelsen kun anvendes sjældent, og at spørgsmålet er uden større selvstændig betydning.

Straffelovens § 228, stk. 2, fastsætter straf af fængsel indtil 4 år for den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge

erhverv ved kønslig usædelighed, samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet. Det er oplyst, at bestemmelsen er anvendelig over for erhvervsmæssig beskæftigelse af modeller til optagelse af pornofilm, hvori der indgår optagelser af egentlige kønsakter. På denne baggrund har justitsministeriet ment at måtte modsætte sig, at aldersgrænsen nedsættes til 20 år, jfr. svaret på udvalgets spørgsmål 6.

Da udvalget finder, at argumentationen for ikke at nedsætte aldersgrænsen til 20 år i overensstemmelse med nedsættelsen af myndighedsalderen ikke er særlig overbevisende, skal man henstille, at spørgsmålet om en nedsættelse tages op til overvejelse i forbindelse med en kommende revision af straffeloven.

Justitsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag, der er tiltrådt af udvalget. Der henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer.

Ændringsforslag

til

II. forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelse med 21 års aldersgrænser.

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

1) Som ny paragraf indsættes for § 1:

„§ 01.

I lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning, som ændret senest ved lov nr. 412 af 18. december 1963, foretages følgende ændringer:

I § 3, stk. 2, § 6 og § 7, stk. 1, ændres „21 år“ til: „20 år“.

2) Som ny paragraf indsættes efter § 14:

„§ 02.

I lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning, jfr. lovekendtgørelse nr. 381 af 21. september 1967, foretages følgende ændringer:

I § 3, stk. 2, § 6, 1. pkt., og § 7, stk. 1, ændres „21 år“ til: „20 år“.

3) § 17 affattes således:

„§ 17.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Ændringerne i §§ 01, 1-2, 5, 7, 14 og 15 kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne, og ændringerne i §§ 4-6, 8, 10, 12, 14, 02 og 15 kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland. Ved samme kgl. anordning kan § 6, 2. pkt., i lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning ændres eller ophæves.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget er udarbejdet efter forhandling med rigsombudsmanden for Færøerne under hensyn til, at der består en mulighed for, at lov om ændring af myndighedsloven (myndighedsalderen) og nærværende lov sættes i kraft for Færøerne, inden lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning sættes i kraft for Færøerne.

Til nr. 2.

Ændringsforslaget er udarbejdet efter forhandling med ministeriet for Grønland under hensyn til, at der består en mulighed for, at lov om ændring af myndighedsloven (myndighedsalderen) og nærværende lov sættes i kraft for Grønland, inden lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning sættes i kraft for Grønland.

Hanne Budtz.

Knud Bro.

Langkilde,
formand.

Lis Møller.

Kofoed.

Merete Bjørn Hanssen.

Per Møller.
næstformand.

Rigmor Christensen.

Meta Ditzel.

Erik Hansen (Ålborg amt).

Svend Erik Andersen.

Lene Bro.

Otto Mørch.

K. Axel Nielsen.

Karl Max Rasmussen.

Tastesen.

Poul Dam.

Bilag 1.

I dette bilag opføres i venstre spalte de i ændringsforslagets nr. 1 og 2 nævnte bestemmelser i den nugældende formulering, medens de foreslåede ændringer opføres i højre spalte.

Gældende formulering.

Lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning.

§ 3. Den, som ifølge §§ 7 og 8 skal have samtykke til at indgå ægteskab, skal ikke være erstatningspligtig i henhold til § 1, når han ikke har haft sådant samtykke til forlovelsen.

Ikke heller kan der pålægges en mand erstatning efter § 2, medmindre han ved besvangrelsen var fyldt 21 år.

§ 6. Mand under 21 år eller kvinde under 18 år må ikke indgå ægteskab, dog at undtagelse herfra kan gøres ved kgl. bevilling i overensstemmelse med de hidtil gældende regler.

§ 7. Den, som er under 21 år og ikke tidligere har været gift, må ikke indgå ægteskab uden forældrenes samtykke.

Er den ene af forældrene død eller sindssyg eller åndssvag, eller er han uden del i forældremyndigheden, eller ville hans erklæring ikke kunne indhentes uden særlig vanskelighed eller forhaling, skal den andens samtykke være tilstrækkeligt. Gælder det anførte begge forældrene, kræves samtykke til ægteskabet fra værge eller kurator.

Lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning.

Jfr. lovbekendtgørelse nr. 381 af 21. september 1967.

§ 3. Den, som ifølge §§ 7 og 8 skal have samtykke til at indgå ægteskab, skal ikke være erstatningspligtig i henhold til § 1, når

Forslaget.

1. Som ny paragraf indsættes før § 1:

„§ 01.

I lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning, som ændret senest ved lov nr. 412 af 18. december 1963, foretages følgende ændringer:

I § 3, stk. 2, § 6 og § 7, stk. 1, ændres „21 år“ til: „20 år“.

2. Som ny paragraf indsættes efter § 14:

„§ 02.

I lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning, jfr. lovbekendtgørelse nr. 381 af 21. september 1967, foretages følgende ændringer:

I § 3, stk. 2, § 6, 1. pkt., og § 7, stk. 1, ændres „21 år“ til: „20 år“.

Gældende formulering.

han ikke har haft sådant samtykke til forlovelsen.

Ikke heller kan der pålægges en mand erstatning efter § 2, medmindre han ved bevangrelsen var fyldt 21 år.

§ 6. Mand under 21 år eller kvinde under 18 år må ikke indgå ægteskab, dog at undtagelse herfra kan meddeles af landshøvdingen. Er manden fyldt 20 år eller kvinden fyldt 17 år, kan undtagelse meddeles af præsten.

§ 7. Den, som er under 21 år og ikke tidligere har været gift, må ikke indgå ægteskab uden forældrenes samtykke.

Er den ene af forældrene død eller sindssyg eller åndssvag, eller er han uden del i forældremyndigheden, eller ville hans erklæring ikke kunne indhentes uden særlig vanskelighed eller forhaling, skal den andens samtykke være tilstrækkeligt. Gælder det anførte begge forældre, kræves samtykke til ægteskabet fra værge eller kurator.

Bilag 2.

Udvalgets spørgsmål til justitsministeren og dennes svar.

Spørgsmål 1:

Der ønskes en oversigt over de steder i lovgivningen, hvor der er tale om forlænget forældremyndighed. Der henvises f. eks. til de i lovforslagets §§ 2, 3 og 5 omtalte bestemmelser. Der ønskes endvidere en redegørelse for, hvorvidt det er rimeligt at opretholde disse bestemmelser.

Svar:

A. Efter myndighedslovens § 34 kan en *umyndig* ikke selv råde over sin formue eller forpligte sig ved retshandler, for så vidt ikke andet er bestemt, og efter lovens § 45 bestyrer værger den umyndiges formue og handler på hans vegne i retsforhold vedrørende formuen.

Efter myndighedslovens § 18 står børn under 18 år under *forældremyndighed*, medmindre de har indgået ægteskab, og efter lovens § 19 medfører forældremyndigheden pligt til at sørge for barnets person og beføjelse til at træffe bestemmelse om dets personlige forhold.

I en række lovbestemmelser er der, for så vidt angår mere personlige forhold, tillagt forældrene eller den tidligere indehaver af forældremyndigheden beføjelse til at træffe beslutninger vedrørende personer over 18 år.

Dette gælder således følgende tilfælde:

1. *Forslagets § 2* vedrørende § 2, stk. 2, i lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab. Efter denne bestemmelse, som nu kun har betydning for Færøerne, kan et barn efter sit fyldte 18. år, men ikke længere end til sit fyldte 22. år, ændre sit familienavn til den anden af forældrenes familienavn; er barnet ved anmeldelsen under 21 år, kræves dog samtykke fra den af forældrene, som før barnets fyldte 18. år har haft forældremyndigheden.

2. *Forslagets § 3* vedrørende § 2, stk. 1, nr. 3, i lov nr. 162 af 18. april 1950 om ligbrænding. Efter denne regel kan bestemmelse om ligbrænding af en ugift under 21 år træffes af den eller dem, der ved hans død eller hans fyldte 18. år havde forældremyndigheden over ham. Sådant bestemmelse kan dog ikke træffes, hvis den afdøde efter sit 15. år har tilkendegivet, at hans lig ikke skal brændes, eller det vides, at ligbrænding var i strid med afdødes religiøse overbevisning.

3. *Forslagets § 5* vedrørende § 6 i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption. Efter denne bestemmelse kræves samtykke fra forældrene til bortadoption, såfremt den, der ønskes adopteret, er under 21 år. Er den ene af forældrene død eller forsvundet, sindssyg eller åndssvag, eller er han uden del i forældremyndigheden, er den andens samtykke tilstrækkeligt. Gælder det anførte begge forældrene, kræves samtykke fra værge.

4. *Forslagets § 15* vedrørende § 2 i lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Efter bestemmelsen må den, som er under 21 år og ikke tidligere har været gift, ikke indgå ægteskab uden forældrenes samtykke. Er den ene af forældrene død, sindssyg, åndssvag eller uden del i forældremyndigheden, eller hvis hans erklæring ikke kan indhentes uden særlig vanskelighed eller forsinkelse, er den andens samtykke tilstrækkeligt. Gælder det anførte begge forældrene, kræves samtykke fra værge.

B. Efter justitsministeriets opfattelse bør man ikke ophæve disse bestemmelser og dermed overlade til de 18- og 19-årige på egen hånd at træffe afgørelse om de nævnte spørgsmål.

For så vidt angår reglen om samtykke til indgåelse af ægteskab kan henvises til, at ægteskabsalderen for mænd efter ægteskabsloven af 1969 er 20 år, og til, at det af folketingsudvalget om ægteskabsloven er tilkendegivet, at man under det kommende udvalgsarbejde om ægteskabslovgivningen bør være opmærksom på sammenhængen mellem ægteskabsalderen og skilsmissefrekvensen. Det vil være uhensigtsmæssigt på indværende tidspunkt at fastsætte grænsen for forældrenes samtykke lavere end ægteskabsalderen. Der kan også henvises til, at man i de øvrige nordiske lande i forbindelse med nedsættelsen af myndighedsalderen har nedsat aldersgrænsen for forældrenes samtykke til ægteskab til 20 år. Dette gælder også i Norge og Sverige, hvor man har nedsat ægteskabsalderen til 18 år, og i Finland, hvor ægteskabsalderen for mænd længe har været 18 år. Aldersgrænsen for forældrenes samtykke ligger således i disse lande over ægteskabsalderen.

Adoptionslovens samtykkeregulering synes det heller ikke rimeligt at ophæve nu, da spørgsmålet om en eventuel ændring bør indgå i overvejelserne under det kommende udvalgsarbejde om adoptionsloven. Den tilsvarende aldersgrænse i den norske og svenske adoptionslov er i øvrigt nu nedsat fra 21 til 20 år.

Den særlige regel i loven om børn uden for ægteskab har som nævnt kun betydning for Færøerne, og opretholdelsen skyldes, at lov nr. 140 af 17. maj 1961 om personnavne ikke er sat i kraft for Færøerne. I andre dele af landet kan ansøgninger om ændring af slægtsnavn indgives af personer, der er fyldt 18 år, og ellers af forældremyndighedens indehaver, jfr. personnavnelovens § 1, stk. 2, og § 3 i justitsministeriets cirkulære af 22. december 1961 om udfærdigelse af navnebeviser.

Også samtykkekravet i ligbrændingsloven bør efter justitsministeriets opfattelse opretholdes. Der kan i denne forbindelse henvises til, at der på beslægtede områder efter nyere lovgivning kræves samtykke for personer under 21 år — en aldersgrænse, som nu foreslås nedsat til 20 år. Dette gælder således efter lov nr. 246 af 9. juni 1967 om udtagelse af menneskeligt væv m. v., jfr. forslaget § 14, hvorefter værgen skal tiltræde et samtykke fra en person under 21 år.

Det samme gælder lov nr. 234 af 3. juni 1967 om sterilisation og kastration, hvorefter værgen skal tiltræde en begæring fra en umyndig ansøger, jfr. lovens § 9, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Der ønskes en almindelig redegørelse for, at en række bestemmelser med 21 års aldersgrænser er foreslået ændret til 20 år, samtidig med at man skønner, at en række andre bestemmelser med tilsvarende grænser ikke burde ændres.

Svar:

Som anført i bemærkningerne til lovforslaget har ministerierne i forbindelse med forslaget om nedsættelse af myndighedsalderen overvejet, hvorvidt lovregler, hvori der er fastsat en 21 års aldersgrænse burde søges ændret. Som resultat af overvejelserne er der fremsat forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser med 21 års aldersgrænser. En række andre bestemmelser med tilsvarende grænser skønnes ikke at have en sådan sammenhæng med myndighedsalderen, at man har ment at måtte foreslå bestemmelserne ændret. Disse bestemmelser, der er nævnt i bilag 1 til lovforslaget, har så forskelligartet indhold, at der ikke kan gives en generel redegørelse for de synspunkter, der har været afgørende for, at 21 års aldersgrænserne foreslås opretholdt. Det kan imidlertid om de enkelte bestemmelser oplyses:

1. Lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab § 30, stk. 4.

Bestemmelsen er opretholdt ved § 22 i lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling og har kun betydning i en overgangsperiode, idet der efter loven af 1960 ikke mere er mulighed for, at flere kan anses som bidragspligtige til et barn uden for ægteskab. Under hensyn til, at der efter 1960-lovens § 14, stk. 3, jfr. § 22, stk. 2, kan pålægges fædre og enebidragspligtige et bidrag til et barn til undervisning og uddannelse indtil barnets fyldte 24. år, vil det ikke være rimeligt at nedsætte aldersgrænsen.

2. Lov nr. 252 af 27. maj 1950 om dansk indfødsret § 3, stk. 1, og § 10 B.

Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 3.

3. *Lov nr. 50 af 5. marts 1958, dykkerlov § 3, litra a).*

Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 4.

4. *Lov nr. 192 af 5. juni 1959 om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede § 9, stk. 2 og 5.*

Socialministeriet har udtalt:

„Ifølge bestemmelserne i lovens § 9 er et barn, der er åndssvagt, eller hvis tilstand ganske kan ligestilles hermed, og som af samme årsag ikke kan følge undervisningen i folkeskolen, undergivet undervisnings- og oplæringspligt til det fyldte 21. år. Afgørelse med hensyn til undervisnings- og oplæringspligtens opfyldelse for unge mellem 18 og 21 år, der ikke er omfattet af reglerne i lovgivningen om børne- og ungdomsforsorg, træffes af åndssvageforsorgen.

Da den anførte øverste aldersgrænse for undervisnings- og oplæringspligtens udstrækning for elever under åndssvageforsorgen er uden direkte sammenhæng med den formueretlige myndighedsalder, og da de hidtil indhøstede erfaringer synes at vise, at 21 års alderen er den for opfyldelse af undervisningspligten m. v. mest hensigtsmæssige grænse, bør denne forblive uændret.

Det bemærkes, at en nedsættelse af aldersgrænsen til det 20. år for ophør af hjælpeforanstaltninger i § 47 i lov af 4. juni 1964 om børne- og ungdomsforsorg er uden betydning i denne forbindelse.“

5. *Lov nr. 215 af 31. maj 1963, arveloven § 27, stk. 1.*

Forlodsretsinstittuttet blev indført i dansk ret efter svensk forbillede ved arveloven af 1963. Det skal bidrage til at sikre en arveladers barn passende underhold og uddannelse. I betænkningen om arvelovgivningen (nr. 291/1961), der dannede grundlag for arvelovforslaget, drøftes side 83, om aldersgrænsen i bestemmelsen burde fastsættes til 24 år. Man afstod imidlertid herfra. Efter arvelovens gennemførelse er forlodsretsreglen kun blevet anvendt i ringe omfang, men det må formodes, at reglen har praktisk betydning også for unge over 20 år, der endnu ikke har afsluttet deres uddannelse. Det vil derfor efter justitsministeriets opfattelse ikke være rigtigt at nedsætte aldersgrænsen til 20 år. Det kunne snarere over-

vejes at ophæve aldersgrænsen eller at forhøje grænsen til 24 år. Det kan i denne forbindelse oplyses, at man i den tilsvarende svenske regel har slettet 21 års aldersgrænsen samtidig med nedsættelsen af myndighedsalderen til 20 år under henvisning til, at der i de svenske regler om bidrag til underhold og uddannelse ikke er nogen øvre aldersgrænse. I det for nyligt fremsatte norske arvelovsforslag, hvori forlodsretsinstittuttet foreslås indført, er der heller ikke nogen aldersgrænse i den pågældende bestemmelse.

6. *Lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 286 af 1. juli 1963, § 784, stk. 1, nr. 5.*

Direktøren for fængselsvæsenet har oplyst, at direktoratet finder det uheldigt, om aldersgrænsen i bestemmelsen nedsættes, idet de hensyn, der måtte tale for en nedsættelse af myndighedsalderen fra 21 år til 20 år, efter direktoratets opfattelse ikke kan tillægges afgørende betydning med hensyn til aldersgrænserne i de nævnte lovbestemmelser.

Rigsadvokaten og straffelovrådet har udtalt, at aldersgrænsen i bestemmelsen er uden direkte sammenhæng med myndighedsalderen, og at 21 års grænsen bør forblive uændret, selv om myndighedsalderen nedsættes.

7. *Kriminallov for Grønland, jfr. lovbekendtgørelse nr. 288 af 2. juli 1963 § 54 og § 55, stk. 2.*

Bestemmelsen i § 55, stk. 2, svarer til straffelovens § 228, stk. 2. Der henvises herom til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 6.

Ministeriet for Grønland har om § 54 oplyst, at bestemmelsen søges ændret i forbindelse med revision af den grønlandske kriminallov, således at ordene „af modsat køn“ og „eller en person af samme køn under 21 år“ udgår. Ministeriet henstiller, at en eventuel ændring af § 55, stk. 2, først gennemføres i forbindelse hermed.

8. *Lov nr. 154 af 27. maj 1964, arvelov for Grønland § 23, stk. 1, og § 32, stk. 1.*

Der henvises til det ovenfor under 5 anførte.

9. *Lov nr. 168 af 27. maj 1964 om statens tjenestemænd i Grønland § 6, stk. 4.*

Bestemmelsen svarer til den regel, der

fandtes i den tidligere tjenestemandsløvs § 5, stk. 1, og § 6, stk. 5.

Ministeriet for Grønland har oplyst, at en ny tjenestemandsløvs for Grønland formentlig vil kunne forventes vedtaget i slutningen af 1970 med tilbagevirkende kraft til 1. juli 1969. Ved denne lov forventes § 6 ændret, således at såvel aspirantbegrebet som aldersgrænsen bortfalder.

10. *Lov om skibes bemanding, jfr. lovbekendtgørelse nr. 114 af 2. april 1965, § 28, litra d), § 29, litra d), og § 34, stk. 1, litra c), og stk. 2.*

Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 5.

11. *Lov nr. 234 af 3. juni 1967 om sterilisation og kastration § 8, stk. 1, og § 13, stk. 1.*

Det fremgår af side 76 i betænkningen om sterilisation og kastration (nr. 353/1964), at bestemmelsen i § 8, stk. 1, er begrundet i, at kastration først bør kunne iværksættes efter pubertetens afslutning.

Reglen i § 13, stk. 1, om særlige regler om sterilisation af personer under 21 år blev indsat under folketingets behandling af lovforslaget, jfr. Folketingstidende 1966-67, tillæg B, sp. 1262-67, bl. a. som følge af en henvendelse fra Landsforeningen Evnesvages Vel. Landsforeningen gjorde gældende, at sterilisationsindgreb på personer i alderen 18-21 år i videst muligt omfang bør undgås ud fra den betragtning, at det i mange tilfælde vil være vanskeligt eller umuligt at bedømme mulighederne for en social og intellektuel senmodning hos personer i denne gruppe.

12. *Borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 347 af 15. august 1967, § 41, stk. 1, § 91, stk. 2, § 220, § 225, stk. 1, og § 228, stk. 2.*

Direktøren for fængselsvæsenet har om bestemmelserne i § 41, stk. 1, og § 91, stk. 2, udtalt, at direktoratet finder det uheldigt, om de aldersgrænser, der er fastsat i de nævnte bestemmelser nedsættes, idet de hensyn, der måtte tale for en nedsættelse af myndighedsalderen fra 21 år til 20 år, efter direktoratets opfattelse ikke kan tillægges afgørende betydning med hensyn til aldersgrænserne i de nævnte lovbestemmelser.

Rigsadvokaten og straffelovrådet har udtalt, at aldersgrænserne i disse bestemmelser er uden direkte sammenhæng med myndighedsalderen, og at 21 års grænserne må forblive uændrede, selv om myndighedsalderen nedsættes. Det tilføjes, at 21 års grænsen i de norske og svenske regler om ungdomsfængsler heller ikke er blevet ændret i forbindelse med nedsættelse af myndighedsalderen.

Om § 220, § 225, stk. 1, og § 228, stk. 2, henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 6.

13. *Lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning, jfr. lovbekendtgørelse nr. 381 af 21. september 1967, § 3, stk. 2, § 6 og § 7, stk. 1.*

Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 7. (Der forelå ikke svar på dette spørgsmål ved betænkningens afgivelse).

14. *Lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, jfr. lovbekendtgørelse nr. 137 af 26. april 1968, § 44, stk. 6 og 6 a.*

Socialministeriet har oplyst, at 21 års grænsen i loven og i anordningerne for Færøerne og Grønland om forsikring mod følger af ulykkestilfælde ikke kan anses for at have nogen egentlig tilknytning til myndighedsloven, og at denne aldersgrænse efter bestemmelsens indhold og begrundelse heller ikke bør nedsættes i forbindelse med en eventuel nedsættelse af myndighedsalderen.

Spørgsmål 3:

Der ønskes en redegørelse for, om de i indfødsretslovens § 3, stk. 1, og § 10 B indeholdte 21 års grænser ville kunne ændres til en 20 års grænse.

Svar:

Indenrigsministeriet har i skrivelse af 20. november 1969 i anledning af udvalgets spørgsmål udtalt:

„Aldersgrænsen på 21 år i § 10 B. 2. i lov nr. 252 af 27. maj 1950 er ved lov nr. 399 af 11. december 1968 om ændring af lov om dansk indfødsret nedsat til 18 år. Den i den danske indfødsretslov, jfr. nu lovbekendtgørelse nr. 409 af 17. december 1968, i § 3 fastsatte aldersgrænse på 21 år er ikke valgt, fordi myndighedsalderen ifølge dansk lovgivning hidtil har været

21 år. Som det er angivet i bemærkningerne til det lovforslag, der lå til grund for indfødsretsloven af 27. maj 1950, jfr. Rigsdagstidende 1949-50, tillæg A, sp. 4572 for oven, er denne aldersgrænse valgt for i videst muligt omfang at undgå opståen af dobbelt statsborgerret i forbindelse med erhvervelsen af dansk indfødsret i henhold til den her omhandlede bestemmelse, hvorved bemærkes, at de fleste fremmede landes statsborgerretslovgivning efter de for indenrigsministeriet foreliggende oplysninger fremdeles er af et sådant indhold, at en persons erhvervelse af dansk indfødsret før det 21. år ikke vil medføre fortabelse af den statsborgerret, som den pågældende hidtil har været i besiddelse af. Endvidere kan man oplyse, at dette spørgsmål blev drøftet på et møde i januar 1968 mellem de sagkyndige fra Danmark, Finland, Norge og Sverige, som udarbejdede udkast til ændring af statsborgerretslovene i de 4 lande. Der var på dette møde enighed om, at det ikke ville være hensigtsmæssigt på nærværende tidspunkt at nedsætte denne aldersgrænse til 20 år som en konsekvens af det fremsatte forslag om nedsættelse af myndighedsalderen. I de finske, norske og svenske love, der svarer til den danske lov nr. 399 af 11. december 1968, er der da heller ikke foretaget nogen ændring med hensyn til denne aldersgrænse. Under henvisning til det således oplyste må indenrigsministeriet fremdeles holde for, at der ikke bør foretages nogen ændring af den i indfødsretslovens § 3 fastsatte aldersgrænse på 21 år.“

Spørgsmål 4:

Der ønskes en begrundelse for den i dykkerloven § 3, litra a, indeholdte aldersgrænse på 21 år.

Svar:

Handelsministeriet har i skrivelse af 20. november 1969 i anledning af udvalgets spørgsmål udtalt:

„For at erhverve et af de i dykkerloven omhandlede dykkerbeviser kræves bl. a., at den pågældende er fyldt 21 år.

Aldersgrænsen 21 år fandtes allerede i § 2 i det første forslag til den første lov om dykkernæring og betryggelse af dykkerarbejde, der den 28. februar 1934 blev fore-

lagt landstinget af ministeren for søfart og fiskeri. Rigsdagstidende 1933-34, sp. 3578-3615.

Af bemærkningerne til lovforslagets § 2 (sp. 3584) fremgår, at aldersbetingelsen svarede til de medicinske krav, der stilledes som betingelse for adgang til søværnets dykkerskole, jfr. også de som bilag 3 til lovforslaget hørende medicinske krav ved den første lægeundersøgelse af dykkeraspiranter (sp. 3606).

21 års aldersgrænsen, der er indsat i loven af rent medicinske grunde, blev drøftet under forhandlingerne vedrørende vedtagelsen af den nugældende dykkerlov. Man fandt imidlertid ingen anledning til at ændre på denne aldersgrænse.“

Spørgsmål 5:

Der ønskes en begrundelse for de i lov om skibes bemanning §§ 28-30 fastsatte aldersgrænser på 21 år for fiskeskippere af 2. og 3. grad og på 25 år for fiskeskippere af 1. grad samt en begrundelse for den i samme lovs § 34, stk. 1, litra c, og stk. 2, fastsatte aldersgrænse på 21 år for at blive yachtskipper af 1., 2. og 3. grad.

Svar:

Handelsministeriet har i skrivelse af 20. november 1969 i anledning af udvalgets spørgsmål udtalt:

„Lov om skibes bemanning indeholder en lang række aldersbetingelser for beklædelse af bestemte stillinger eller for erhvervelse af sønæringsbeviser. Aldersgrænserne varierer fra 16 år i § 24, stk. 1, litra a (ungmand) til 25 år i § 15 (skibsfører af 2. grad), § 16 (skibsfører af 1. grad), § 21 (skibsmaskinmester af 1. grad), § 24, stk. 1, litra d (bådsmand) og § 30 (fiskeskipper af 1. grad).

De i loven anførte aldersbetingelser bygger ikke på et myndighedskriterium, men er alene indført for at sikre en vis modenhed af de personer, som beklæder de omhandlede stillinger.“

Spørgsmål 6:

Der ønskes en redegørelse for, om de i borgerlig straffelov § 220, § 225, stk. 1, og § 228, stk. 2, indeholdte aldersgrænser på 21 år vil kunne nedsættes til 20 år.

Svar:

1. Straffelovens § 220 beskytter kvinder, der er tjenstlig eller økonomisk afhængig af en mand, idet der fastsættes straf for den, der ved groft misbrug af afhængighedsforholdet skaffer sig samleje uden for ægteskab. Straffbarheden er ikke knyttet til nogen aldersgrænse, men der er fastsat et særlig højt strafmaksimum i tilfælde, hvor kvinden er under 21 år; medens den almindelige strafferamme er fængsel indtil 1 år, er den, hvor kvinden er under 21 år, fængsel indtil 3 år.

Det forekommer ud fra de hensyn til beskyttelse af børn og unge mennesker, som straffelovgivningen skal varetage, velbegrundet at opretholde et højere strafmaksimum i tilfælde, hvor den udnyttede kvinde er ung.

Det forhold, at den almindelige myndighedsalder nedsættes til 20 år, synes ikke at kunne begrunde, at det særlige strafferetlige værn, der gives unge kvinder, der befinder sig i en speciel afhængighedssituation, indskrænkes til kun at gælde kvinder under 20 år.

Bestemmelsen i § 220 anvendes dog kun sjældent, og spørgsmålet er uden større selvstændig betydning. Det forekommer imidlertid rimeligt også ved afgørelsen at tage hensyn til, hvilken stilling der tages til det nedenfor behandlede spørgsmål om ændring af aldersgrænsen i § 228, stk. 2. Bliver resultatet, at man dér bibeholder en særlig beskyttelse af personer under 21 år, kræver det en stærkere begrundelse i en anden bestemmelse i samme kapitel at fastsætte en afvigende aldersgrænse på 20 år.

2. Straffelovens § 225, stk. 1, indeholder en blot henvisning til § 220, der er af betydning ved fastlæggelsen af det strafbare område i forbindelse med homoseksuelle forhold. Henvisningen er uden betydning med hensyn til strafferammen, idet § 225, stk. 1, fastsætter en selvstændig strafferamme på fængsel indtil 6 år.

Da aldersgrænsen på 21 år i § 220 som ovenfor bemærket kun er af betydning for strafferammen, vil en nedsættelse af aldersgrænsen være uden betydning i relation til § 225, stk. 1, idet såvel gerningsindhold og strafferamme forbliver uændret i denne bestemmelse.

3. Straffelovens § 228, stk. 2, fastsætter straf af fængsel indtil 4 år for den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed, samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet.

Denne bestemmelse er indgået i de forudsætninger, under hvilke lov nr. 224 af 4. juni 1969 om ændring i borgerlig straffelov. (Pornografiske billeder m. v.) er gennemført. I den betænkning, folketingsudvalget vedrørende denne lov afgav den 20. maj 1969, var som bilag optaget justitsministeriets svar bl. a. på udvalgets spørgsmål 5 om modellernes beskyttelse efter straffeloven. Det hedder heri:

„Med henblik på tilfælde, hvor der er tale om *optagelser af egentlige kønsakter*, bemærkes følgende:

— — —

Er modellen *under 21 år*, vil producenten kunne straffes, hvis han tilskynder eller bistår den pågældende til at *søge erhverv* ved denne virksomhed — d. v. s. hvor der er tale om en mere regelmæssig beskæftigelse af den pågældende. Dette følger af straffelovens § 228, stk. 2.

— — —

Det samlede resultat vil herefter i forhold til producenterne blive:

— — —

mere regelmæssig (erhvervsmæssig) beskæftigelse af den pågældende kan altid straffes, hvis den pågældende er under 21 år.“

Justitsministeriet finder på denne baggrund at måtte modsætte sig, at aldersgrænsen nedsættes til 20 år.

Justitsministeriet har tidligere indhentet erklæringer fra rigsadvokaten og straffelovrådet, der har udtalt, at aldersgrænserne i § 220 og § 228 ingen direkte sammenhæng har med myndighedsalderen, og at de i disse bestemmelser fastsatte aldersgrænser bør forblive uændrede, selv om myndighedsalderen nedsættes.

Spørgsmål 7:

Under henvisning til de bestemmelser fra lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning, der er optaget som bilag 1 til lovforslaget, skal man anmode om en redegørelse for, hvorvidt det er hensigten at sætte lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Svar:

1. Ministeriet for Grønland har i overensstemmelse med en indstilling fra Det grønlandske Lovudvalg i skrivelse af 2. december 1969 meddelt, at det bl. a. af hensyn til retsuheden mellem Grønland og det øvrige Danmark findes hensigtsmæssigt at sætte lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning i kraft for Grønland snarest muligt, dog med opretholdelse af de for Grønland gældende særbestemmelser.

Ministeriet for Grønland henleder dog herved opmærksomheden på, at lovens ikraftsættelse i Grønland efter ministeriets opfattelse forudsætter, at sagen forinden har været forelagt Grønlands landsråd til udtalelse, jfr. herved § 6 i lov nr. 441 af 22. december 1966 om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m. v.

Ministeriet for Grønland har samtidig foreslået, at der fremsættes ændringsforslag

til forslag til lov om forskellige lovbestemmelser med 21 års aldersgrænser vedrørende 21 års aldersgrænserne i lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning.

Ændringsforslag vedlægges.

2. Lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning gælder ikke for Færøerne, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Justitsministeriet har i juli 1969 skrevet til rigsombudsmanden på Færøerne om dette spørgsmål, og rigsombudsmanden har nu meddelt, at ikraftsættelsesspørgsmålet vil blive behandlet af lagtinget, når det påbegynder sin ordinære samling i slutningen af januar måned 1970.

Da der består en mulighed for, at loven om ændring af myndighedsloven (myndighedsalderen) og loven om ændring af forskellige lovbestemmelser med 21 års aldersgrænser sættes i kraft for Færøerne, forinden ægteskabsloven sættes i kraft, har rigsombudsmanden erklæret sig enig i, at det er sikrest på samme måde som for Grønlands vedkommende ved ændringsforslag til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser med 21 års aldersgrænser at søge 21 års aldersgrænserne i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning ændret til 20 år.

Ændringsforslag vedlægges.